

Vladimir Nicoară -
o prezență inedită în presa mureșeană a începuturilor

Drd. ANGELA PRECUP
Universitatea „Petru Maior”
Târgu-Mureș

Abstract

Vladimir Nicoară - An Original Voice in the Early Mureș Press

*At the beginning of the 20s, Vladimir Nicoară was one of the representative journalists of the first Romanian newspapers in Târgu-Mureș, **Ogorul** (The Land) and **Mureșul** (The Mureș). As journalist and writer in Cluj, he contributed to the debut of the Romanian press in the neighbouring area of Mureș, consecrating here a profile of moral criticism. Vladimir Nicoară was the pseudonym of the captain I. Ioan, editor of the periodical **Înfrățirea poporului** (The Brotherhood of the People) in Cluj, as mentioned by the Romanian Press Almanac of 1926.*

Keywords: *history of journalism, Ogorul, Mureșul, Vladimir Nicoară*

Târgu-Mureșul nu a avut presă românească până în 1920. Dar lunga perioadă de așteptare parcursă până la apariția primei publicații independente locale în limba română, **Ogorul** (1920-1922), nu a fost una aridă, întrucât o întreagă generație de intelectuali români mureșeni și-a găsit refugiul jurnalistic în paginile ziarelor care apăreau în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și la începutul secolului XX în alte părți ale Transilvaniei sau în Vechiul Regat. Grație acestei *etape a corespondențelor*, identificate de istoricul și publicistul Vasile Netea,¹ gazetăria mureșeană a debutat în limba română în 1920 prin condeiuul unei generații energice, care

¹ Vasile Netea, **Introducere** la vol. Dimitrie Poptămaș, Mózes Júlia, **Publicațiile periodice mureșene 1795-1972**, Târgu-Mureș, Ed. Tipomur, 2000, p. 9.

a pornit pe drumul unei maturizări publicistice accelerate, prin valorificarea experienței anterioare și prin arderea etapelor, pentru a conferi Mureșului - ultima redută a gazetăriei ardelen² - un statut nou, dinamic.

Cu o întârziere de aproape un secol, presa mureșeană a începuturilor reeditează prin reprezentanții săi experiența începuturilor presei naționale din prima jumătate a secolului al XIX-lea, când literatura poate fi considerată mama-adoptivă a presei românești, grație condeielor pe care le-a împrumutat primelor noastre ziare și când cele două categorii generatoare de scris practic se confundă, primii „jurnaliști” de la noi fiind personalități „pervertite” din domeniul literaturii. Această generație a începuturilor presei mureșene românești, ajunsă la maturitate la mijlocul anilor '30, poate pe alocuri nesigură pe aspectele tehnice ale profesiei, poate alteori prea grăbită înspre recuperarea timpului pierdut, a exersat naționalismul și toleranța din

² Într-un scurt periplu al momentelor care au marcat apariția presei românești în principalele orașe ardelen, după debutul anevoios al gazetăriei ardelen la Brașov, în 1838, odată cu tipărirea *Gazetei de Transilvania* de către George Barițiu, Blajul devenea în 1847 al doilea oraș transilvănean îmbogățit cu presă românească prin apariția ziarului *Organul luminării*, inițiat de Timotei Cipariu și Aron Pumnul, care, după izbucnirea revoluției pașoptiste, schimbă numele ziarului în *Organul Național*, un adevărat „jurnal al revoluției.” A urmat Sibiul, prin lansarea *Telegrafului român* în 1853. După începutul marcat prin așezarea acestor pietre de temelie, construcția presei transilvănene continuă cu apariția *Speranței* la Arad, în 1860, a publicației umoristice *Pricuriciul* la Timișoara, în 1875, și cu lansarea ziarului *Amicul familiei* la Gherla, în 1878, mutat în anul următor la Cluj. Drumul gazetăriei românești transilvănene era astfel deschis, înregistrând progrese pe măsură ce și restul orașelor se alăturau acestui demers unitar, debutând jurnalistic în limba română: Reșița prin *Opinca* (1885), Caransebeș prin *Foaia diecezană* (1886), Baia Mare prin *Gutinel* (1889), Oradea prin *Foaie literară* (1897), Orăștie prin *Bunul econom* (1899), Lugoj prin *Drapelul* (1901), Șimleul Silvaniei prin *Păstorul sufletesc* (1906), Oravița prin *Progresul* (1907), Hațeg prin *Cuvântul adevărului* (1913).

mers, generând colecții fascinante și profiluri jurnalistice memorabile, după cum subliniază criticul Cornel Moraru.³

Un astfel de profil reprezentativ a oferit epocii sale scriitorul și gazetarul clujean Vladimir Nicoară, prin prezența sa constantă în paginile primelor publicații românești apărute la Târgu-Mureș la începutul anilor '20, *Ogorul* și *Mureșul*. Ca scriitor, îl regăsim în 1927 în paginile revistei clujene *Cosânzeana*, unde semnează în foileton un jurnal de „becher” sub titlul *Foi răzlețe*,⁴ cuprinzând gânduri asupra eternului feminin descris din perspectiva vulnerabilității masculine, într-o formulă mai degrabă literară decât jurnalistică. În 1929, îl întâlnim pe Vladimir Nicoară ca autor dramatic, al piesei *Patimi*, pusă în scenă la Târgu Mureș,⁵ și al piesei *Uniunea pentru binefacere*, jucată în primăvara anului 1934 la Cluj.⁶

Vladimir Nicoară era pseudonimul publicistic al căpitanului I. Ioan, redactor al ziarului *Înfrățirea poporului* din Cluj, după cum menționează *Almanahul presei române pe 1926*, care îl enumeră între membri stagiați ai Sindicatului Presei Române din Ardeal și Banat.⁷ Sindicatul, creat la 26 octombrie 1920 la localul New-York din Cluj, avea 102 membri activi și 20 membri de onoare. Presa mureșeană mai era reprezentată în acest sindicat prin Iustin Ilieșiu și prin I. Folea, redactor al ziarului *Târnava* Diciosânmartin (Târnăveni) ca membri activi, iar ca membrii stagiați prin Nic. Gr. Diac, redactor al ziarului *Târnava* Diciosânmartin și prin Andrei

³ Cornel Moraru, *Cuvânt înainte* la Melinte Șerban, *Mărturii prin vreme*, seria *Caiete mureșene*, nr. 8, Târgu-Mureș, Fundația Culturală „Vasile Netea”, 1999, p. 6.

⁴ Vladimir Nicoară, *Foi răzlețe. Din jurnalul unui becher*, în *Cosânzeana*, anul XI, nr. 8, 31 august 1927, p. 105-107; anul XI, nr. 6-7, 31 iulie 1927, p. 86-88.

⁵ G. Stănescu, *Teatrul național*, în *Mureșul cultural*, anul I, nr. 7-8, 25 decembrie 1929, p. 8.

⁶ Nicolae Albu, *U.P.B, șarjă în trei acte de Vladimir Nicoară*, în *Societatea de mâine*, București, anul XI, nr. 4-5, aprilie-mai 1934, p. 84.

⁷ *Sindicatul Presei Române din Ardeal și Banat*, în *Almanahul presei române pe 1926*, Cluj, Tipografia „Viața”, 1926, p. 26-27.

Popovici, redactor al ziarului *Târnava Mare* din Sighișoara.⁸ Acest sindicat avea și un corespondent maghiar în Sindicatul Ziariștilor Unguri din Ardeal și Banat (Cluj) care, în 1926, includea 17 reprezentanți mureșeni.⁹

Una dintre cele mai sonore voci ale presei mureșene a începuturilor, Vladimir Nicoară a consacrat în gazetăria locală profilul jurnalistului de moravuri, al gazetarului temperamental din tipologia atemporală a lui Caragiale. Numele lui Vladimir Nicoară însoțește astfel evoluția presei mureșene încă de la începuturi, mai întâi prin poeziile¹⁰ și apoi prin articolele moralizatoare publicate în paginile *Ogorului*, în rubrica *Tipuri de actualitate*. Aici, Vladimir Nicoară surprindea în 1921, în stilul său inconfundabil, atmosfera cafenelei din Târgu-Mureșul interbelic: „Fumul de tutun adunat în nori plutitori este arareori răscolit de ventilația electrică, care mărește zgomotul cu bâzâitul ei monoton. Aici se adună cotidienele partide de cărți; aici se fac nevinovatele petreceri cari se isprăvesc cu aruncarea sticlelor goale, cu bruscarea chelnerilor și adesea cu puținică bătăie aplicată tocmai celor inofensivi, aici se face politică. Între două șvarturi se și tranșează în mod definitiv capacitatea oamenilor de stat, mai ales după înghișirea unor mari cantități de alcool, la intervale scurte; aici putem vedea oameni cu situații sociale frumoase căzuți în stare de ebrietate completă; aici se adună tinerii ca să arate starea lor de sărăcie intelectuală, bătrânii își etalează decreptitudinea și femeile toaletele.”¹¹

În același stil temperamental și intransigent, rubrica *Tipuri de actualitate* abordează în proză sau în versuri și alte tipologii sociale pregnante ale perioadei, precum *Parvenitul*, *Vânturătorii de vorbe*, *Transfugul*: „Bun simț, cinste, demnitate, caracter sunt abstracțiuni complete necunoscute parvenitului. Originea lui, cu desăvârșire obscură, este uitată și-și renegă cu

⁸ *Ibidem*.

⁹ Marian Petcu, *Jurnalist în România. Istoria unei profesii*, București, Comunicare.ro, 2005, p. 58.

¹⁰ Vladimir Nicoară, *Egoiști, Moștenire*, în *Ogorul*, anul II, nr. 4, 26 ianuarie 1921, p. 2.

¹¹ Idem, *Cafeneaua și trotuarul*, în *Ogorul*, anul II, nr. 19, 11 mai 1921, p. 2.

îndărătnicie rudele pe care le evită. Ca să-și ajungă ținta aspirațiilor sale egoiste, fie îmbogățirea rapidă, fie ajungerea la situații și demnități nemeritate, parvenitul întrebunțează toate mijloacele posibile și imposibile, practicând cu persistență maximă - ajunsă deviză pentru el - «scopul scuză mijloacele».¹² Semnat cu pseudonimul frecvent *Valdemar*, articolul aparține prin stil și mod de construcție redactorului Vladimir Nicoară, mai ales prin prisma inventivității cu care acesta a alternat în publicistica sa nenumărate pseudonime, ajungând în multe situații să acopere prin condeiul său, sub numele real și sub pseudonime, o întreagă pagină de ziar.¹³

Regăsim aceeași tonalitate și în editorialele semnate de Vladimir Nicoară în *Ogorul*, care conturează critic același tablou social și moral al epocii: „Acești vânturători de vorbe mari și de făgăduințe frumoase știu să ofteze pentru durerile poporului de gândești că li se rup baerile inimii, știu să lăcrămeze după poruncă, întocmai ca muierile prinse cu ocaua mică, știu să se dea peste cap și cad tot în picioare ca pisicile, și plâng și suspină și urlă până când înșelând lumea care-i crede ajung sus, tocmai în capul scării, unde nu credeau niciodată că vor ajunge.”¹⁴

După dispariția publicației *Ogorul*, în aprilie 1922, în destinul căreia Vladimir Nicoară a avut un rol coordonator alături de Simion Gocan și Ion Buzea, multe dintre cronicile sale de moravuri publicate în ciclul *Tipurilor de actualitate* sunt reluate în noul ziar țărănist local, *Mureșul* (noiembrie 1922 - iunie 1926).

Cu o prezență importantă în economia publicației, Vladimir Nicoară diversifică în paginile *Mureșului* cronica sa de moravuri și în alte rubrici similare precum *Obiceiuri pământești*,¹⁵ *Cronica veselă*, *Cronica*

¹² Valdemar, *Tipuri de actualitate. Parvenitul*, în *Ogorul*, anul II, nr. 17, 27 aprilie 1921, p. 2.

¹³ Vezi *Mureșul*, anul III, nr. 14, 22 iunie 1924, p. 1, unde Vladimir Nicoară se regăsește în editorial și în alte articole ale primei pagini, sub semnăturile *Vladimir Nicoară*, *Valdemar*, *V. N.*

¹⁴ Nicoară, *Vânturătorii de vorbe*, în *Ogorul*, anul II, nr. 18, 4 mai 1921, p. 1.

¹⁵ Vladimir Nicoară, *Obiceiuri pământești. Pumnul*, în *Mureșul*, anul II, nr. 22, 3 iunie 1923, p. 1.

rimată,¹⁶ *Chipuri din țara idealului*,¹⁷ *Obiceiuri și tipuri*,¹⁸ care relevă o abundență imaginativă în alegerea pseudonimelor precum *Valdemar*, *Cyrano*, *Belzebuth*, *Cerber* sau *Ciomag*. Dar, în ciuda diversității, aceste pseudonime reprezintă prin continuitatea tematicii, prin tonalitatea, modul de frazare și prin stilul inconfundabil, cea mai elocventă indicație a scrisului său.

Tot în paginile *Mureșului*, Vladimir Nicoară critică de pildă în 1924 noua atracție a Târgu-Mureșului - ștrandul, creat la începutul secolului de primarul Bernády György în timpul primului său mandat (1902-1913). Indignarea semnatarului determină o argumentație pătimașă pe marginea constatării că „*puđicitatea omenească sub influența obiceiurilor și moralei moderne, a căpătat atâta flexibilitate încât la un moment dat nu mai poți ști care sunt limitele decenței. Odată cu zăilele călduroase provocătoare de multiple și variate transpirații fizice și morale, apa rece - chiar dacă ar fi murdară - începe a fi căutată cu multă căldură. De la copiii care sunt duși de mână și până la bătrânii cu articulațiile anchilozate, de la fetița necunosătoare a anatomiei umane și până la femeia care se trudește amar să ascundă ravagiile fizice și morale imprimare de neînduratul timp, toți și toate, cu o febrilă grabă se reped la așa numitul «ștrand», un proaspăt barbarism care-și caută împământenirea în limba română.*”¹⁹

Toate aceste aspecte conturează personalitatea lui Vladimir Nicoară ca reper al presei mureșene a începuturilor, inconfundabil prin farmecul și intransigența scrisului său. Grație contribuției sale consistente la debutul dinamic al gazetăriei românești de aici, Vladimir Nicoară a fost nu doar un gazetar consecvent, ci și un exemplu de dedicație profesională, care a pus

¹⁶ Cyrano, *Cronica rimată*, în *Mureșul*, anul II, nr. II, nr. 40, 21 octombrie 1923, p. 1; Belzebuth, *Cronica rimată*, în *Mureșul*, anul II, nr. 41, 28 octombrie 1923, p. 1; Ciomag, *Cronica rimată*, în *Mureșul*, anul II, nr. 6, 30 martie 1924, p. 1; Cronicar, *Cronica rimată*, în *Mureșul*, anul III, nr. 7, 6 aprilie 1924, p. 1.

¹⁷ Vladimir Nicoară, *Chipuri din țara idealului. Agentul electoral*, în *Mureșul*, anul II, nr. 307, 29 iunie 1923, p. 1; *Funcționarul*, în *Mureșul*, anul II, nr. 32, 12 august 1923, p. 1.

¹⁸ Idem, *Obiceiuri și tipuri. Ștrand*, în *Mureșul*, anul III, nr. III, nr. 16, 6 iulie 1924, p. 1; *Mascarada*, în *Mureșul*, anul III, nr. 17, 13 iulie 1924, p. 1.

¹⁹ Idem, *Ștrand*, în *Mureșul*, anul III, 6 iulie 1924, p. 1.

condeii la scrierea primelor pagini de gazetă în limba română la Târgu-Mureș.

Vladimir Nicoară, participant la o șezătoare literară desfășurată la Târgu Mureș în 28 aprilie 1934 (fotografie reprodusă de revista *Vatra*, anul IV, nr. 4 (37), aprilie 1974, în p. 6). Participanți: rândul întâi de la stânga la dreapta – M. G. Samarineanu (Oradea), Cincinat Pavelescu (Brașov), Gherghinescu Vania (Târgu Mureș), George A. Petre (Oradea); rândul al doilea – Nicolae Albu (Târgu Mureș), Vladimir Nicoară (Cluj), Corneliu Albu (Cluj), Zaharia Stancu (București), Vasile Netea (în uniformă militară, Târgu Mureș); rândul al treilea – C. S. Anderco (Cluj), I. Miu Lerca (Lugoj), Victor Ilieșiu (Cluj), Alexandru Ceușianu (Reghin).

Șezătoarea literară desfășurată în 28 aprilie 1934 la Târgu Mureș, într-o imagine surprinsă de revista bucureșteană *Societatea de mâine* (*Șezătoare literară la Târgu-Mureș*, anul XI, nr. 4-5, apr.-mai 1934, p. 80).